

Repolainen 89

Jäsentiedote 3/2019

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 89, 3/2019, lokakuu

Numeron 90 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.11.2019 mennessä

Päätoimittaja

Lea Tserni-Puittinen

lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

puh. 050 520 4121

Kylänlahdentie 24, 81810 Jamali

Toimituskunta

Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla.

Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset

Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehisukuja 3, 80140 Joensuu, gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 25 e, ainajäsenmaksu 200 e, kannatusjäsenmaksu 100 e, perheenjäsenmaksu puolisosta ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 e. Vuosijäsenmaksu maksetaan toukokuussa Repolaisessa oleva viitenumero mainiten.

Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: Repolan perinteisessä kyläjuhlassa 14.7.2019 tanssittiin ja laulettiin isolla joukolla. Mukana esiintyjiä Repolasta, Muujärveltä, Lietmajärveltä ja Sukkojärveltä (kuva Markku Haapalainen)

Puheenjohtajan mietteitä

Repolassa käynti heinäkuussa antoi taas ajattelemisen aihetta. Aikoinaan vilkas paikkakunta muuttuu entistä enemmän ”kesäkyläksi”, kokoai-kaisten asukkaiden määrä vähenee ja kyläelämä vilkastuu vain keskikesän ajaksi. Lasten ja nuorten määrä vähenee tasaisesti, koulu supistuu oppilasmäärältään pienemmäksi ja pienemmäksi. Jo nyt harkitaan koko piirin koulujen yhdistämistä, joka puolestaan edellyttäisi joko oppilaskuljetuksia tai majoittamista keskitetyn koulun lähelle. Kummallakin vaihtoehdolla on huonot puolet, tiet ovat turvalliseen liikkumiseen huonossa kunnossa ja lasten asuminen vieraalla paikkakunnalla poissa kotoa on hankalaa.

Kesällä Repola elää vilkkaasti. Viime vuosien ilmiö kuuluu olevan, että Repolan suuruuden aikaiset lapset ja nuoret tulevat muistelemaan aikaa, kun rajavartiostossa palvelleiden perheiden lapset tai varusmiespalveluksen Repolassa suorittaneet tulevat vierailemaan kylässä. Siellä on tuttuja paikkoja tai vanhoja ystäviä, joita esitellään omille perheille. Autoja liikkuu kylän kaduilla ja teillä, eivätkä autot ole mitään vanhoja vaan aivan nykyaikaisia ns. länsiautoja. Taloja kunnostetaan sekä kylässä asuville että myös kesäasunnoiksi, uuttakin tehdään. Työpaikat vähenevät mutta myös uusia syntyy, nyt yksityinen yrittäminen alkaa myös näkyä. Matkailu on koko Karjalan Tasavallassa

muodostumassa merkittäväksi elinkeinoksi, tästä antaa viitteitä uudelleen avattu majoitustalo ja erityisesti Haukkasaaren vanhan rakennuskannan kehittäminen. Paljon on kuitenkin vielä tehtävissä, vähäisilläkin toiminnoilla ja voimilla.

Meitä Repola-seuran jäseniä kiinnostaa edelleen ”vanhojen kailveleminen” eli sukulaistemme kohdaloiden selvittäminen. Arkistojen avautuminen ja varsinkin avoinna pysyminen auttaa selvittämään monia ihmiskohtaloita. Viimeaikainen kirjoittelu tiedotusvälineissämme kuitenkin kertoo, että tutkijat eivät enää pääse vapaasti tutkimaan vanhoja arkistoja, välillä oli mahdollista saada erityisesti 1930-luvun tapahtumista hyvinkin tarkkaa asiakirjamateriaalia luettavaksi, nyt FSB on rajannut tietojen saantia merkittävästi. 1920- ja -30 lukujen tapahtumat kiinnostavat myös Karjalassa ja koko Venäjän alueella asuvia, ei pelkästään suomalaisia. Historia on historiaa ja niin siihen pitäisi myös suhtautua, tehtyä ei saa tekemättömäksi. Nykyaikainen tiedonvälitys ja tekniset mahdollisuudet pitäisi saada ja osata käyttää hyödyksi myös positiivisella tavalla. Monet vanhemmatkin asiat kiinnostavat, kuten varhaisen asumisen muodostuminen ja

elinkeinojen kehittyminen. Minua on ilahduttanut esimerkiksi se, että isäni repolalaissukua on saatu selvitettyä jo 1600-luvulle asti ja mistä hänen kotikylänsä Omelia on saanut nimensä. Samoin muiden nimien ja kylien historiaa on selvitetty jo 1912 julkaistussa kirjasessa, aikana jolloin vallankumouksesta tai sodista ja niiden vaikutuksista ei ollut tietoaakaan.

Tänä syksynä tuli kuluneeksi 75 vuotta siitä kun jatkosota päättyi ja suomalaiset joukot palasivat takaisin kotimaan kamaralle, supistuneelle mutta itsenäisyytensä säilyttäneelle. Lieksassa on vaalittu ansiokkaasti Rukajärven suunnan sotilastapahtumia, olihan Lieksa merkittävä huoltokeskus. Repola oli toisen kerran osa Suomea, suunnilleen saman ajan kuin 1918 tapahtumien jälkeen. Nyt Repolan kylät olivat tyhjiä asukkaita, talot ja rakennukset lähes kaikki poltettuina. Syyskuun lopulla viimeiset sotilasjoukot ylittivät paluumatkalla vanhan rajan ja alue sai vähi-

tellen uudelleen asukkaita, osa sodan jaloista siirretyistä palasi kotiseudulle, osa oli aivan muualta tulleita.

Entiselleen Repola ei enää palanut. Vanhojen kylien paikalle rakennettiin 1950-luvulla uudenlaisia metsätyökeskuksia, nekin ovat nyt hiljentyneet ja vain kesäisin joissakin taloissa saattaa olla kesäasukkaita.

Rajavyöhyke on muuttunut monta kertaa, vanhoihin kyliin on aikaisempaa hankalampi päästä. Uudet harrastukset ja harrastusvälineet antaisivat mahdollisuuden tutustua luontoon, joka on saanut olla rauhasa, yhteiset järjestetyt retket antaisivat vaihtelua ja lisäansioita myös paikallisille, nykyisille repolalaisille. Halua ja innokkuutta sieltä kyllä löytyy.

Aika muuttuu, toivottavasti mekin ajan mukana!

Ville Pänttönen, Repola-seuran puheenjohtaja

Repolan hallinnon väkeä kyläjuhlassa – Sergei Stugarev (vas.) jätti jäähyväiset kyläläisille. Hän siirtyi Repolasta Louhen piiriin johtotehtäviin (kuva Markku Haapalainen)

Ensi kertaa Repolassa

Kaukana ja työlään matkan takana tuntuu Repolan pitäjä olevan, lähteepä matkaan sitten melkein mistä vaan. Niinpä paikkakunta oli jäänyt minulta viime heinäkuuhun asti käymättä, vaikka melko aktiivisesti Karjalan matkailua harrastankin. Vuosien ajan Repolassa käynti on ollut mielessä ja olen aina silloin tällöin katsellut Repola-seuran sivuja, josko kesän matka sopisi aikatauluihin.

Tänä kesänä se sitten sopi ja lyötäydyimme veljeni pojan Tommin kanssa matkalle mukaan. Matka Repolaan nimenomaan repolaisten mukana tuntui houkuttelevalta, sillä arvelin muilla matkalaisilla olevan runsaasti tietoa kylistä ja menneiden aikojen repolaisten vaiheista. Ja oikeaan osuinkin, matkalla kuulumme monta mielenkiintoista tarinaa.

Keli ei oikein suosinut matkaamme. Aamu tuntui poikkeuksellisen kylmältä kun starttasimme matkaan Joensuusta ja jatkuvan oloinen vesisade antoi matkalle oman sävöksensä taivaltaessamme Karjalan huonoilla teillä kohden syrjäistä Repolaa. Keleistä ei vielä matkaa suunniteltaessa tiedä ja loppujen lopuksi sateinen sää ei välttämättä ole huono matkakeli Karjalan syrjäseuduilla liikuttaessa. Niin luonnonkauniilla paikalla kuin Repola onkin, loi sade ikään kuin synkeät kehukset taantuvan taajaman rähjäiselle olemukselle ja sillä tapaa täydensi kokemuksen.

Repolaan liittyy paljon mielenkiintoista historiaa. Heimosotien, Bobi Sivénin ja jatkosodan Rukajärven tien lisäksi minua on kiinnostanut myös maailmansotien välinen punasuomalaishallinto Karjalan metsäisellä rajaseudulla. Kun kirjoitin kirjaani *Palkkana pelko ja kuolema*, valmistelin siihen myös lukua Repolan kombinaatin rakennussuunnitelmista 1930-luvun alkupuoliskolla. Luontevalla metsätyöalueella sijaitsevan kombinaatin oli määrä keskittyä koneelliseen puusepänteollisuuteen ja tuottaa sahatavaraa, valmistaa huonekaluja sekä ovia ja ikkunoita paikallisen rakennusteollisuuden tarpeisiin. Tuo luku jäi kuitenkin pois kirjastani, muiden tilanpuutteen vuoksi karsittujen aiheiden mukana. Tästäkin mielessä tunsin kiinnostusta Repolaan ja mietin matkaan lähtiessä, löytyisikö syrjäiseltä paikkakunnalta vielä jotakin noilta ajoilta säilynyttä.

Vaikea minun on nyt yhden käynnin perusteella sanoa, vieläkö

Repolassa on yhtään nimenomaan 1930-luvun alun bolševikkihankkeiden rakennuskantaa jäljellä, vai onko sota ne tuhonnut ja mahdollisesti säästyneet järsinyt ajan hammas. Hankkeita 1930-luvun alun ensimmäisen viisivuotissuunnitelman innokkaina vuosina oli joka tapauksessa käynnissä ja jotakin rakennettiin. Vuodelta 1932 löytyy Punainen Karjala -sanomalehdestä uutinen, jonka mukaan kombinaatin sähköaseman rakennus oli ikkunoita vaille valmis. Generaattorit ja johdot olivat paikallaan ja sähköjohtoja alettaisiin

vetää tuotantolaitosten lisäksi myös talonpoikien pirtteihin, joissa pika-puoliin palaisi Iljitshin lamppu, kuten sähkölamppua tuohon aikaan Neuvostoliitossa toisinaan kutsuttiin. Sähkövaloa oli Repolassa maliksi jo poltettukin lokakuun valankumouksen juhlassa, jolloin generaattoria oli pyöritetty tilapäisellä moottorilla. Jatkossa sähköaseman generaattori pyörisi 50 hehtowatin lokomobiililla, jota oli kuljetettu jo edellisenä vuonna kohti vaikeiden kulkuyhteyksien takana olevaa Repolaa, mutta jätetty se 13 kilometrin päähän välivarastoon odottamaan

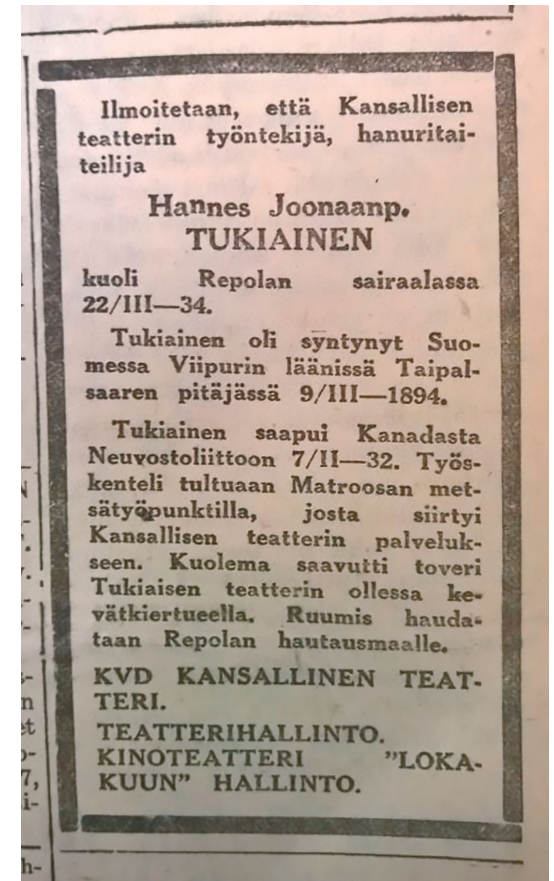

Kotiinlähdön aamuna Ossi Kamppinen ja Ville Pänttönen hyvästelevät isäntäperhettä. Toinen vasemmalta on Alita Jakovleva (kuva Lea Tserni-Puittinen)

parempia kelejä. Toukokuun ensimmäisenä päivänä sähköaseman oli määrä olla täydessä toiminnassa.

Muistiinpanoistani ei löydy tietoja siitä, mitkä olivat tuon sähköaseman myöhemät vaiheet, koska lokomobiili tuli perille ja kauanko se palveli. Kesän matkalla panin kuitenkin merkille, että tänäkin päivänä Repolassa jauhetaan sähköä samalla menetelmällä. Majapaikkamme naapurissa oli pieni voimalaitos, jonka piipusta tuprusi tarmokkaasti savua.

Majapaikkamme suhteen muuten kävi aivan tavaton onnenpotku. Isäntäperheemme mies oli karjalainen ja vaimo suomalaista sukua. Hänen äitinsä oli Äänisenrannan vepsäläisalueella amerikansuomalaiseen maahanmuuttajaperheeseen syntynyt, erittäin hyvin suomea puhuva rouva Alita Jakovleva, Tämä oli tosiaan oikea onnenpotku, sillä olen vuosikautia pyrkinyt etsimään tietoa Neuvosto-Karjalan suomalaisvaiheesta ja ollut kiinnostunut mm. suomalaisten Karjalaan tuomista metsätyömenetelmistä. Alita-rouva osoittautui niissä asioissa minulle mainioksi tietolähteeksi ja keskustelukumppaniksi. Vuonna 1939 syntyneenä Alita ei itse ollut

Sosialismin aatetta levitettiin syrjäseuduille myös taiteen keinoin. Lehtileike Punaisesta Karjalasta vuodelta 1934 (kuva Ossi Kamppinen)

elänyt pahimpia suomalaisvainon vuosia, mutta hänellä oli niistäkin ajoista yhtä ja toista kerrottavaa, jonka otin suurella mielenkiinnolla vastaan. Vielä melko pitkälle sotien jälkeenkin suomalaiset olivat Neuvostoliitossa tietyllä tapaa epäluottavien maineessa ja Alitan-

kin perheen passeissa oli leima 8, joka kertoi siitä, että yhdellä paikkakunnalla ei saanut asua vuotta kauempaa. Perheen kulkijaelämä päättyi vuonna 1962 vihdoon Repolaan, jonne perhe pääsi asettumaan pysyvästi. Nuori Alita löysi työtä metsätyömailta ja työskenteli mm. mittaajana puutavaralanssilla sekä viiden vuoden ajan viisihenkisessä metsätyöprikaatissa karsijana. Mielenkiintoiset ovat hänen elämänsä vaiheet.

Muutakin mielenkiintoista kokemusta Repolan käyntiin osui. Koululla sijaitsevassa paikallisessa museossa oli paljon nähtävää ja käynnin siellä kruunasi hyvä ja asiantunteva opastus. Yksi matkan huippukohdista oli karjalainen praasniekka, jollaisen pääsin nyt näkemään ensi kertaa. Piirin väki oli järjestänyt näyttävän, laulu- ja tanssipitoisen monituntisen oh-

jelmakattauksen ja elämäniloinen juhla oli hyvin mieleenpainuva tapahtuma. Ilman sitä ja Repolassa tapaamiani ihmisiä olisi kylästä saattanut jäädä kovinkin toisenlaisen kuva ja toisenlaisella reissulla, pelkällä läpikulkumatalla kuva olisi tainnut muodostua melko lohduttomaksi. Repolan näkymää hallitsevat romahtamassa olevat tai jo romahtaneet yleisliittolaisen malliset rakennukset kun suorastaan huutavat: tämä on perspektiivitön kylä. Tuon näkymän sijaan Repolasta jäi nyt päällimmäiseksi muistiin paikkakunnan ihmisten sydämellisyys. Toivon paikkakunnan väelle kaikkea hyvää! Minulla on oikeastaan vähän ikävä Repolaan ja luulenpa, että tulen siellä vielä joskus vierailemaan.

Ossi Kamppinen

Ossi Kamppisen keväällä ilmestynyt tietokirja kertoo suomalaisen kohtaloista 1920- ja 30-lukujen Neuvosto-Karjalassa – Suomesta ja Pohjois-Amerikasta sinne loikanneiden, matkanneiden tai joutuneiden haaveista ja niiden tuhoutumisesta. Kirjassa on tarkkaa tietoa mm. Aunuksen Säde-kommuunasta ja sen väen innosta rakentaa parempaa huomista.

Repolaan tutustumassa

Tiukkoja mutta asiallisia rajavartijoita, montusta monttuun pomppivaa autokyytiä, pusikoitumisvaarassa olevia hiekkateitä, asumattomia erämaita, ystävällisiä ihmisiä... Ei mitään uutta. Jotain mielenkiintoista oli rajan takana kuitenkin vielä kokematta ja näkemättä. Se oli Repolan alue.

Repolan seutu oli minulle ennen Repola-seuran matkaa kiinnostava valkea läikkä kartalla. Vanhat Pieningänsalon erämiesten huikat tarinat, kertomukset taisteluista Toivo Antikaisen joukkojen kanssa, Rukajärven suunnan taistelut, jättimäiset savotat, 1920- ja 1930-lukujen murheelliset vaiheet. Nämä tarinat olivat toki tuttuja kirjallisten lähteitten kautta. Oli kuitenkin mielenkiintoista pohdiskella näitä asioita konkreettisesti paikan päällä. Siihen vielä aimo annos poika- maista uteliaisuutta ja avot!

Matkalla ja myös Repolassa tapasimme usein valppaita rajamiehiä. ”Rajavyöhyke”-käsite on ollut minulle aiemmin aika selkeä. Matkalla se sai kuitenkin uutta sisältöä. Alueella se tuntui tarkoittavan veteen piirrettyä, alati liikkuvaa näkymätöntä viivaa. Vain sivuteitten risteyksissä olevat siniset kyltit kertoivat kyltin takana olevan maaston kuuluvan rajavyöhykkeeseen. Repolan konkarikävijät havaitsivat uusia sinisiä kylttejä, jotka olivat ilmestyneet edellisen matkan jälkeen teitten risteyksiin. Kun katseli

alueen väestökehitystä kylittäin, ei voinut välttyä ajatukselta, että kyltti tien varteen ilmestyi heti viimeisten asukkaitten muutettua pois kylältä.

Kylän asemakaava ja rakennukset kertoivat konkreettisesti, että alue on sodanjälkeistä ”uustuotantoa”. Oli surullista havaita, että vanha rakennuskanta oli sodan melskeissä tuhoutunut täysin. Vanhoja mahtitaloja löytyi vain museon kuva-albumeista ja kylätalon valokuvanäyttelystä. Vanhat kuvat kertoivat avarista näkymistä kumpuileville viljelyksille ja kylää ympäröivälle Lieksajärvelle. Kun katseen käänsi Lieksajärvelle, katse siinä aikansa maisemaa ja sulki hetkeksi silmänsä, saattoi sielun silmin nähdä alueen kauneuden ja kokea levollisen erämaakylän tunnelman. Nyt näkymät ja pellot olivat pusikoituneet ja metsittyneet. Lähes jokainen rakennus odotti korjajansa. Ehkä turhaan. Rautaromun, ruostuvien koneitten ja hylättyjen Ladojen keräilijälle kylä olisi ihannekohte.

Hämmentävää oli todeta, että kylän suuri mies on edellen Toivo

Antikainen, Suomesta Venäjälle loikannut punapäällikkö. Hän tais- teli aikoinaan suomalaisia vastaan suomalaisten aktivistien Vienan so- taretkellä. Sotaretki päättyi huonos- ti ja Vienan Karjala jäi liittämättä Suomeen. Meille kerrottiin että jo- kaisessa kylässä pääkatu on nimetty Antikaisen mukaan. Hän oli näky- västi esillä myös paikallisessa kylä- museossa.

Kylän väen ystävällisyys ja vieraanvaraisuus olivat sydäntä lämmittävää

Vaikka karjalan- ja suomenkielen taitajien määrä vähenee, pienel-

läkin yhteisellä sanavarastolla tu- limme hyvin toimeen. Asiat kyllä selvisivät karjalan-, venäjän- ja suo- menkielen sanoja sopivasti peräk- käin latjaamalla. Keyrinniemellä Marskin majan raunioita etsittäessä piti hyväksi käyttää lisäksi nuotion ääressä toteutettua ”grillimakka- radiplomatiata” ja makkaratikkuja, joilla piirrettiin hiekkiaan asiaa sel- ventäviä kuvia.

Täydellisen koskematonta luon- toa pääsimme ihailemaan oppaak- si pestaamamme Aleksanterin ja parin ladamiehen johdattelemana. Pitkän ja kuoppaisen hiekkapo- lun onnistuimme ajamaan perille Keyrinniemeen henkilöautoilla.

Repolan mies Aleksanteri (oik.) ja Liperin mies Markku Haapalainen Key- rinniemessä piknikillä (kuva Markku Haapalainen)

Tilanne oli tosin välillä kriittinen. Perillä palkkioiksi aukenivat Ke- yrinniemen upeat hiekkakankaat, Lieksajärveen pistävät hiekkahar- jut ja kilometrien mittainen etelään avautuva hiekkaranta. Eivät Ru- kajärven suunnan sotilaat turhaan valinneet tätä luonnonkaunista aluetta Marskin majan paikaksi. Erämaisen tunnelman vakuudek- si hiekkarannalta löytyivät tuoret karhun jäljet. Ne olivat aivan ilmei- sesti edellisöiset, koska alueella oli kaiken aikaa rajuja sadekuuroja ja jäljet olivat piirtyneet selvärajaisina rantahiekkiaan.

Marskin majan sijainnista meillä oli ristiriitaisia tietoja. Raunioita emme löytäneet. Olisi pitänyt lukea tarkemmin ennusmerkkejä. Nalle oli näet edellisenä yönä tallustellut ja kahlannut joen yli suoraan kohti Marskin majan raunioita. Matkan jälkeen sijainti selvisi. Lieksan kir- jaston avustuksella tiedossa on nyt majan tarkka paikka. Se perustuu useisiin aikalaisten ja paikalla käy- neiden henkilöiden kertomuksiin, karttoihin ja piirroksiin.

Kylällä juhlittiin

Repolan kylän 510-vuotisjuhlassa ilo oli ylimmillään kunnes kylän agregaatti irtisanoi yhteistyösopi- muksen. Kaikki sähköä voimanhä- teenä käyttävät laitteet sammui- vat. Ohjelma kuitenkin jatkui spontaan- nisti inspiroiden ilman äänenvah-

vistimia ja valoja. Samovaarit ja grillit onneksi höyrysivät täysillä il- man sähköäkin. ”Normaal”, sanoi- vat paikalliset ja juhla jatkui. Lopul- ta sähkötkin palasivat. Repola lie- nee ollut 510-vuotta sitten vahvasti karjalainen kylä. Karjalaisuus näkyi kuitenkin varsin vaatimattomasti juhlien sinänsä hienossa ohjelmas- sa.

Kyläjuhlien jälkeen pienimuo- toiset juhlat jatkuivat kylätalolla. Repolalaisilla oli tilanteeseen var- sin mainoisti toimiva ”formaatti”. Se toimisi varmasti myös Suomes- sa. Kylätalo vaikutti paikalta, jossa neuvostovallan aikaan oli kuunneltu ahkerasti ja kiltisti poliittisia puhei- ta, jaettu prenikoita ja ylistetty suu- ria johtajia. Nyt salissa oli sohva- ryhmiä, pöytiä ja vähintäänkin riit- tävän suuri tanssilattia. Paikalliset laulajat ja soittajat esittivät elävää musiikkia. Ihmettelimme, mistä väki oli tilannut ruokaa ja juomaa, jota pöydissä oli ainakin riittävästi. Selvisi, että väki oli sisätiloissa piknikillä. Ryhmät tulivat paikalle omine eväineen ja pitivät yhdessä hauskaa omakustannusperiaatteel- la. Kymmenen maissa laulajat lo- pettelivat ja paikallinen trubaduuri saavutti niin vahvan juopumusti- lan, että kitara hiljeni, laulu ja laula- ja sammui. ”Normaal”, totesivat paikalliset.

Mikä on Repolan tulevaisuus? Väki vähenee ja vanhenee. Vä- hät työpaikat katoavat, nuori väki

muuttaa koulut käytyään Petroskoihin, Kostamukseen ja Venäjän muihin kaupunkeihin. Kehityksen päälinjat ovat samat kuin Suomen syrjäisissä maaseutupaikajissa, mutta muutos on paljon rajumpi eikä suunnan muuttamiseksi näytä valtiotavallan taholta tapahtuvan paljokaan. Kylän koulussa oli aiemmin 600 oppilasta, nyt noin 60. Tänä syksynä koulun aloitti vähemmän oppilaita, kuin koulun viime keväänä lopetti. Samalla on vaarassa, että karjalan kieli ja kulttuuri hiipuvat. Surullista.

Tällaisena avautui Repola ensikertalaiselle, jolla ei ole alueelle sukulaisuussuhteita. Ovathan juureni isäni puolelta Laatokan rantamilta Suistamolta. Jotain kummallista sukulaisuutta olen kuitenkin aina tuntenut itärajan takaisten karjalaisten keskuudessa. Osa karjalaisuutta lienee tiukasti koodattu geeneihini.

Markku Haapalainen

Hannu Karhu tutustui kyläjuhlan vanhojen valokuvien näyttelyyn (kuva Markku Haapalainen)

Rukajärvi-seminaari Pohjois-Karjalassa

Joukko Rukajärven tuntijoita ja ystäviä kokoontui jakamaan tietoaan ja tutkimustensa löytöjä elokuussa Pohjois-Karjalan vierailullaan. Noin kymmenen henkilön ryhmä oli lähtöisin pääasiassa Rukajärveltä ja Petroskoista. Suomen puolelta ryhmän mukana seminaaritapahtumassa olivat Rukajärven suunnan historiayhdistyksestä Jari ja Inna Kärkkäinen sotahistorian tiedoillaan.

Joensuun tapaamisessa tuotiin esille tuoreimpia tutkimuksia joistakin suvuista sekä käsiteltiin mm. Joensuun venäläisiä tai aunukselaisia kauppiaita. Ennen seminaaria ryhmä vieraili Joensuun ortodoksisessa kirkossa. Lisäksi ohjelmassa oli retki Ilomantsiin.

Vierailuryhmässä oli jäseniä v. 2005 alkunsa saaneesta Rukajärvi-yhteisöstä, Rukajärven veljeskunnasta, Veljeskunta sai alkunsa Petroskoissa perustajajäsenenään Petroskoin yliopiston dosentti Vladimir Kozin ja arkkitehti Aleksej Varuhin. Vapaamuotoisesti koostuvaan ryhmään on löytänyt sittemmin tiensä tavalla tai toisella Rukajärven yhteydessä olevia henkilöitä. Vastaavissa merkeissä harrastajia on kokoontunut aikaisemmin kolmisen kertaa.

Joensuussa tuotiin esille tuoreimpia selvitettyjä tietoja joidenkin perheiden vaiheista etenkin 1900-luvun alkupuolelta. Esityksissä kertautuivat monia perheitä eri puolille rajaa jakaneet tapahtumat, sukhistorian selvittämisen vaike-

udet tiedon ollessa vaikeasti löydettävissä fragmenteissa sekä toisaalta Suomen alueella eläneiden pakolaisten vaiheet ja täällä toimineet kauppiassuvut. Esiin tulivat mm. Nazarovit, Sarvamaat sekä kauppias Ivan Samoilov sukuineen.

Sukujen vaiheet ovat viime aikoina hiljalleen avautuneet arkistoista löytyvien historiallisten dokumenttien avulla. Kuuluisien valokuvajien kokoelmien digitointi on auttanut löytämään hienoja, vanhoja suvun kuvia Karjalasta. Varsinkin I.K. Inhan henkilökuvakokoelma sekä Yrjö Blomstedtin ja Victor Sucksdorffin rakennuskuvat ovat ainutlaatuisia. Inna Kärkkäinen oli löytänyt oman, 101-vuotiaaksi eläneen isoisomummonsensa, Omeliasta kotoisin olevan Jelena Savinaisen, vanhoista valokuvista.

Historiaa selvittävät sisarukset Valentina Kuznetsova Kostamuksesta ja Elena Romanova Arkangelistä asuivat yhden kesän Rukajärvellä ja kirjasivat ylös vanhemman väestön kertomia sukutarinoita. - Monet perheet olivat hajautuneet

eri puolille ja sukuhistoriaa piti ryhtyä koostamaan hyvinkin pienistä tiedonmurusista. Sukuselvitysten lisäksi Jelena ja Valentina ovat työstäneet lukuisan joukon erilaisia kokoavia kuvakirjoja ja muita esityksiä tutkimastaan materiaalista, niin menneestä kuin nykyisyydestäkin. Tarinoiden keräämistä he pitävät tärkeänä siirtääkseen tiedon nuoremille polville ja suvun jäsenille.

Repolaseuran tervehdyksen tuonut seuran puheenjohtaja Ville Pönttönen luotasi jo 1800-luvun puolella Suomen alueelle tulleiden kauppiaiden ja sittemmin heidän yrityksiinsä työllistyneiden 1920-luvun vaihteen pakolaisten

historiaa. - Pakolaisia tuli Vienan ja Repolan suunnalta Suomeen silloin n. 8000. Suurin osa heistä oli työkykyisiä miehiä ja heidän perheitään. Pakolaiset asettuivat mm. Kuhmon, Nurmeksen, Lieksan ja Joensuun seuduille. Karjalaiset pitivät silloin, niin kuin yleensäkin, hyvää huolta toisistaan, niinpä monelle tulijalle löytyikin tienestää heimokauppiaiden liikkeistä. Karjalaiset tunnettiin tuolloin ahkerina ja rehellisinä työntekijöinä. Pönttönen luettelee kauppiassukuina mm. Pottoset, Lukinit, Mauraset, Maurot, Ipatti-Ipatoffit, Homaset, Tarmat ja Pönttöset.

Taiteentutkija ja ryhmän oppaa-

Aleksej Varuhin teoksia oli näytteillä Rukajärvi-keskuksessa Lieksassa (kuva Lea Tajakka)

na sekä tulkkina toiminut Leena Jääskeläinen kertoi vanhasta tavasta lahjoittaa kirkkotekstiilejä ja esineitä ajatuksella ”rukoilkaa meidän puolestamme”. Usein lahjoituksia kirkkoihin saattoivat tehdä juuri kauppiaat. Tällaisia lahjoittajia tiedetään useita. Lahjoittajina Jääskeläinen toi esille Simeon Sarvamaan, Moldakoffin perheen, kauppias Saharoffin ja Nina Judinin. - Tämä on kiinnostava aihe. Tekstiilien lahjoittamiseen yleensä vanhana tapana on voinut liittyä myös se, että ikään kuin siirretään muistoja. Vanha tekstiili jonkin yllä, esim. päähine, on kuin olisit puettuna hänen ”sulkiinsa”.

Taiteilija Aleksej Varuhin ja taiteentutkija Leena Jääskeläinen (kuva Lea Tajakka)

A.M. Varuhinin kuvataidetta esillä

Seurueen matkan yhteyteen liittyi myös Aleksej Mihailovits Varuhinin taidenäyttely Lieksassa Rukajärvi-keskuksessa. Varuhin töissä kuvataan luontoa, maisemia ja karjalaisia rakennuksia, kuten

puukirkko Äänisniemellä, kirkko Kotsuran kylässä tai Säämäjärveä.

Vuonna 1932 syntynyt Varuhin valmistui Petroskoissa koulunsa päättäessään myös Pioneerien palatsin taidekerhosta. Hän oli Neuvostoliiton ilmavoimissa ja valmistui 1957 ammattikoulusta ja myöhemmin Gorkovin insinöö-

ri-instituutista. Työskentelyn hän aloitti 1951 ja työskenteli aluksi piirtäjänä. Vuosina 1968-1985 hän oli Karjalan rakennusministeriön (Gosstroj) päänsinöörinä. Hän valmistui lisäksi Kansallisuustaitteen talon taidekerhosta.

Varuhinin suunnittelema muistomerkkejä ja muistotauluja on Karjalan kaupungeissa ja kylissä. ”Venäjän maailman rahaston” jäsenenä hän on osallistunut nuorison isänmaalliseen koulutukseen ja suunnitellut muistomerkkejä Suurassa sodassa kuolleiden muistolle.

Varuhin on palkittu monesti, mm. Karjalan päämiehen kunniakirjalla, Venäjän maailman rahaston ja Venäjän tasavallan mitaleilla sekä hän on saanut Karjalan rakennusjärjestön arvostetun työntekijän tittelin. Varuhinin näyttely oli nyt ensimmäistä kertaa esillä Suomessa.

Rukajärven historiaa harrastavat suunnittelevat Valdimir Kozinin johdolla jo seuraavaa tapaamista.

Lea Tajakka

Raija Tupalskaja 60 vuotta 15.5.2019

Repola-seuran matkalaisten tuttu majoittaja Raija Tupalskaja täytti toukokuussa 60 vuotta. Myöhästyneet sydämelliset onnentoivotukset Repola-seuralta! Raija on syntynyt Tuulijärven rannalta Lusman kylästä ja on sukujaan Tsernieva. Kuvassa Raija-kau-notar vuonna 1977 Lieksajärven rannalla.

Kratkij obzor materialov nomera

Размышления председателя

Поездка в Реболы в июле снова дала повод для размышлений. Реболы все больше становятся «летним селом», летом жизнь кипит, приезжают родственники, гости. А так молодежи все меньше. Поговаривают даже об объединении школ, но тогда детей надо будет возить, а дороги оставляют желать лучшего... Да и жить надо будет далеко от дома.

Летом в селе много приезжих, приезжают и те, кто когда-то жил или служил в погранотряде. По селу ездят совершенно новые машины, да и дома новые строятся, вероятно, под дачи. Рабочих мест все меньше, но появляются и новые. Прежде всего, это развитие туризма, что важно для всей Республики Карелия. В Реболах хорошим примером является возрождение Гафострова.

Для нас, финнов, важна история, наши корни. Очень важно, чтобы архивы не ограничивали доступ к старым документам, особенно это касается 1920-х и 1930-х годов. Это все больше интересует и россиян. История — это история, и как бы к ней не относился, ее надо знать. Например, корни нашей семьи по отцовской линии из Емельяновки мы нашли аж до 1600-х годов. Часть этих данных была опубликована в небольшой брошюре еще в 1912 г.

75 лет назад закончилась война, и финские войска вернулись домой. По-немногу и в разрушенные войной Реболы стали возвращаться из эвакуации жители, а также приехало много новых людей. Память о событиях тех лет и особенно Ругозерского направления хранится в Лиексе, где этим занимается Ругозерское общество.

В Реболах жизнь стала меняться, это было уже не старинное карельское село, создавались леспромхозы, а теперь и их нет. Погранзона менялась несколько раз. В старые опустевшие деревни трудно попасть. Теперь с развитием туризма, особенно экологического, красивая, нетронутая природа привлекла бы многих людей, а это способствовало бы и повышению жизненного уровня местных жителей. Похоже, что интерес к этому у местных есть.

Времена меняются, и надо надеяться, что и мы, люди, тоже меняемся.

Вилле Пянттонен, председатель общества

Первый раз в Реболах

Мои первые впечатления от Ребол: строгий пограничный контроль, деловые пограничники, ухабы на дорогах, лесные чащи, дружелюбные люди. До поездки это было для меня белым пятном на карте. Я, конечно, читал разные воспоминания о событиях 1920-х и 1930-х годов, о походе Тойво Антикайнена, о военных действиях на Ругозерском направлении. Но увидеть эти места воочию -это нечто!

Понятие «погранзона» раскрылось для меня по-новому, это как невидимые линии, и только указатели на пересечении дорог напоминали о погранзоне. Те, кто бывал здесь раньше, говорили, что таких указателей стало больше, особенно около опустевших деревень.

Дома в селе были построены после войны, к сожалению, не сохранилось старинной карельской архитектуры. Старинные постройки можно было увидеть только на музейных фотографиях. Недоумение вызвало и то, что в названиях сохранилось имя Антикайнена.

Зато душевность и гостеприимство наших хозяев до сих пор отдается в сердце. И хотя не всегда находился общий язык, но используя карельские, русские и финские слова попеременно, мы хорошо понимали друг друга, а в Кеюрюниemi еще и чертили понятия на песке. Да еще и увидели медвежьи следы! За эту поездку спасибо нашему гиду Алексею и двум другим ребятам.

Интересную программу сельского праздника прервало отключившееся электричество, но на самовары это не повлияло. «Нормально», прореагировали местные жители. Вечером в уютной обстановке клуба звучала музыка, пели песни, и было столько вкусного. Оказывается люди все это сделали сами. Под конец один исполнитель «отключился», и опять прозвучало «нормально».

Жаль, что деревни пустеют, молодежь уезжает, исчезает местная культура и язык. И хотя у меня нет ребольских корней, по отцовской линии мои карельские корни на берегах Ладоги, какое-то родственное чувство ощущается.

Маркку Хаапалайнен

Hallitus 1.3.2019 – 28.2.2020

Ville Pönttönen, *puheenjohtaja, taloudenhoitaja*,
gsm 040 5111 560
Kauppakatu 10a A 1, 80100 JOENSUU
ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*,
gsm 050 5204121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

Valentina Afanassieva, gsm 040 716 5151
valentina.afanassieva@elisanet.fi

Asko Saarelainen, gsm 040 104 4111
Korholantie 1, 81720 Lieksa
asko.saarelainen@lieksa.fi

Antti Pottonen
pottonen@gmail.com

Lea Tajakka
lea.tajakka@oyk.fi

Jorma Turunen, gsm 050 044 5444
Lohenevä 1 b, 02170 Espoo
jorma.t.turunen@gmail.com

Hallituksen ulkopuolinen jäsen sihteeri
Päivi Kiiskinen, gsm 050 511 6580
Kiehisukuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuoden 2019 jäsenmaksu – korjaus pankkitilin numeroon

Hyvä vuosijäsen! Saimme kesän aikana monelta jäseneltä viestiä, ettei jäsenmaksun maksaminen onnistunut. Toukokuun Repolaisen (2/2019) takakannessa oli virheellinen seuran pankkitilin numero. Pahoittelemme!

Tässä uudelleen jäsenmaksua koskeva tiedote:

Repola-seuran vuosijäseniä pyydetään maksamaan 25 euron jäsenmaksu. Muistakaa merkitä viitenumeroksi yllä olevassa osoitetarrassa näkyvä numero.

***Repola-seuran pankkitili on IBAN-muodossa
FI05 5354 0420 0466 26.***

Vuosijäsenmaksu 25 e, ainaisjäsenmaksu 200 e, kannatusjäsenmaksu 100 e, perheenjäsenmaksu puolisoista ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 e.